

TŪRISMA KAMPAŅAS "ATKLĀJ STRŪVES ĢEODĒZISKO LOKU!" NOLIKUMS

Aukštaitijas aizsargājamo teritoriju direkcija un Latvijā Jēkabpils novada pašvaldība īsteno 2014.–2020. gada Interreg V–A Latvijas–Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas projektu Nr. LLI-477 "Starptautiskā tūrisma maršruta "Strūves ģeodēziskais loks" izveide / STRŪVE. Projekta mērķis ir palīdzēt programmas teritorijai attīstīties ilgtspējīgi, lai tā būtu vēlama un konkurētspējīgs galamērķis, kur dzīvot, strādāt un kurp ceļot.

"Atklāj Strūves ģeodēzisko loku!" ir tūrisma kampaņa, kuras mērķis ir izglītēt cilvēkus par 19. un 20. gadsimta zinātnes sasniegumiem. Šīs kampaņas mērķis ir izveidot starptautisku maršrutu, lai piesaistītu tūristus, kuri vēlas uzzināt par un izpētīt zinātnes vēsturi, paplašināt savu redzesloku un kuri ir gatavi doties uz līdz šim nezināmu vietu.

Lietuvā kopumā ir 18 Struves ģeodēziskā loka punkti, trīs no tiem ir iekļauti UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā, savukārt Latvijā ir 16 Struves ģeodēziskā loka punkti, no kuriem divi ir šajā sarakstā. Lielākā daļa Struves ģeodēziskā loka vietu ir grūti sasniedzamas, un tām trūkst modernu, atraktīvu ekspozīciju, lai gan dažas no tām ir vērts apmeklēt un pievērst apmeklētāju uzmanību.

Tūrisma kampaņa "Atklāj Strūves ģeodēzisko loku!" notiks no 2023. gada 1. jūlija līdz 2023. gada 31. augustam. Apmeklētāji tiks aicināti apmeklēt 4 valstis (Lietuvu, Latviju, Igauniju un Somiju), krāt zīmogu nospiedumus un laimēt īpašus kampaņas suvenīrus.

STRŪVES ĢEODĒZISKAIS LOKS

Strūves ģeodēziskais loks ir triangulāciju ķēde, kuras garums ir aptuveni 2,820 km, ko izmanto, lai aprēķinātu precīzu Zemes meridiāna loka garumu, izmantojot elipsoīda parametrus, kas izvēlēti, lai vislabāk atspoguļotu Zemes lielumu un formu. Ģeodēziskais loks nosaukts astronoma-zinātnieka Frīdriha Georga Vilhelma fon Strūves vārdā. Triangulācijas ķēdi veido trijstūru tīkls, kura punkti ir ģeodēziskie marķieri, kas ir noenkuroti reģionā. Strūves ģeodēziskais loks aptver 10 valstis, tostarp Norvēģiju, Zviedriju, Somiju, Krieviju, Igauniju, Latviju, Lietuvu, Baltkrieviju, Moldovu un Ukrainu, un stiepjas no Donavas ietekas Melnajā jūrā līdz Fuglenes (Norvēģija) Ziemeļu Ledus okeāna krastā. Meridiāna lokam tika izmantoti augstāk minētajās valstīs izmērīto triangulācijas tīklu fragmenti, kurus savienojot, izveidojās ķēde, kas sastāv no 12 posmiem, kas ievietotas starp astronomiskajiem punktiem, ar 10 izmērītajām bāzēm un savienojot 259 triangulācijas punktus.¹

Agrākie mērījumi tika veikti Lietuvā laikā no 1815. līdz 1821. gadam, kurus Viļņas guberņā veica igauņu izcelsmes cara armijas virsnieks Karls Teners. Pēc privātas iniciatīvas triangulācijas tīkla mērīšana sākās 1822. gadā Igaunijas un Latvijas teritorijā un turpinājās līdz 1831. gadam. F.G.W. Strūve (1793.–1864.), profesors un universitātes astronomiskās observatorijas direktors, organizēja darbu Igaunijā. Strūves un Tenera triangulācijas tīkli tika savienoti 1829. gadā, kad tika mērīta

¹ Jūratė Sužiedelytė Visockienė, Arūnas Būga, Arimantas Stanionis, Eimuntas Kazimieras Paršeliūnas, Povilas Viskontas "UNESCO pasaulio paveldas: Struvės geodezinis lankas matavimai, analizė, išsaugojimas ir įamžinimas (Viļņas Ģedimīna Tehniskās universitātes izdevniecība Technika, 2019, 2019), lpp. 6;

triangulācijas ķēde starp Pandēlys (Lietuva) un Bristene (Latvija). Lielāko daļu lauka darbu šīs ķēdes mērīšanai veica Juozapas Chodzka (1800.–1881.), Viļņas universitātes students.²

Triangulācijas ķēdes punkta centri tika noenkuroti ar zīmēm, kas tika izgatavoti no laukakmeņiem, pastiprināti ar kaļķu javu zemē izraktajās bedrēs, savukārt augšpusē uzstādītajā akmenī tika izurbts caurums un tajā tika ieliets izkusis svins, iezīmējot virsmu ar krustu. Strūves ģeodēziskā loka ziemeļu daļā triangulācijas punktu centri bieži bija iezīmēti uz akmeņiem. Lai izmērītu leņķus, noteiktās vietās tika uzceltas koka piramīdas (pazīstamas arī kā triangulācijas torņi), kas dažkārt sasniedza pat 50 m augstumu. Izmantojot optiskos instrumentus, tika mērīti leņķi starp punktiem, un līniju garumi bāzēs tika izmantoti, lai aprēķinātu astronomisko platumu un astronomisko azimutu virzienā uz kaimiņu punktu.³

STRŪVES ĢEODĒZISKAIS LOKS UNESCO PASAULES MANTOJUMA SARAKSTĀ

Desmit valstis strādāja kopā, lai izveidotu nepieciešamo dokumentāciju, lai Strūves ģeodēzisko loku varētu iekļaut Pasaules mantojuma sarakstā. Šo projektu koordinēja Somijas Valsts mērniecības dienests. Par materiāla sagatavošanu nacionālo kultūras mantojuma organizāciju vadībā bija atbildīgi visu valstu mērniecības dienesti.

Starptautiskā ģeodēzijas asociācija (IAG), Starptautiskā Astronomijas savienība (IAU) un Eiropas Nacionālo kartēšanas aģentūru asociācija (EuroGeographics) apstiprināja Strūves ģeodēziskā loka saglabāšanu un iekļaušanu Pasaules mantojuma sarakstā.

2004. gada janvārī Pasaules mantojuma komitejai tika iesniegta nominācija. Strūves ģeodēziskais loks tika pievienots Pasaules mantojuma sarakstam 2005. gada jūlijā pēc tam, kad Pasaules mantojuma komiteja konstatēja, ka tas atbilst trim UNESCO aizsargāto mantojuma vērtību kritērijiem:

1. Šie ir pirmie precīzie garā meridiāna loka mērījumi, kas palīdzēja precizēt Zemes izmēru un formu, atklājot svarīgu zemes zinātņu attīstības posmu. Tie ir arī lielisks piemērs cilvēcisko vērtību apmaiņai, kas notika dažādu valstu zinātnieku sadarbības rezultātā. Tie arī demonstrē sadarbību starp vairākiem valstu vadītājiem zinātnes attīstības jomā;
2. Strūves ģeodēziskā loka meridiānu mērījumu triangulācijas punkti ir nekustīga un nemateriāla mērīšanas tehnoloģijas sastāvdaļa, kas padara to par unikālu;
3. Cilvēces interese par Zemi, tās lielumu un formu ir cieši saistīta ar loka mērījumiem un iegūtiem rezultātiem. Īzaka Ņūtona ideja, ka Zeme nav regulāra sfēra, ir saistīta ar loku.

Strūves ģeodēziskais loks ir iemūžināts un prezentēts starptautiskajai sabiedrībai 34 izvēlētajos punktos. Aizsargātie punkti: Norvēģija – 4, Zviedrija – 4, Somija – 6, Krievija – 2, Igaunija – 3, Latvija – 2, Lietuva – 3, Baltkrievija – 5, Moldova – 1, Ukraina – 4. Visi Strūves ģeodēziskā loka pasaules mantojuma sarakstā iekļautie punkti ir iemūžināti, uzstādot monumentus ar UNESCO Pasaules mantojuma logotipu, objekta aprakstu un izglītojošiem materiāliem.⁴

² <https://unesco.lt/kultura/pasaulio-paveldas/pasaulio-paveldas-lietuvoje/struves-geodezinis-lankas?id=206:struves-geodezinio-lanko-istorija&catid=63>

³ <https://www.lb.lt/uploads/documents/files/Moneta%20skirta%20Struves%20geodeziniam%20lankui.pdf>

⁴ <https://www.lb.lt/uploads/documents/files/Moneta%20skirta%20Struves%20geodeziniam%20lankui.pdf>

TŪRISMA KAMPAŅAS "ATKLĀJ STRŪVES ĢEODĒZISKO LOKU!" MARŠRUTI

Nemot vērā Strūves ģeodēziskā loka punktu atrašanās vietas Lietuvā, Latvijā, Igaunijā un Somijā, ceļotājiem ir pieejami šādi maršruti:

2 dienu maršruts, viesojoties Lietuvā un Latvijā: Paliepiukai, Meškonys, Storiai, Gireišiai – Jėkabpils, Daborkalns, Sestu-kalns, Nessaule-kalns.

3 dienu maršruts, apmeklējot Lietuvu, Latviju un Igauniju: Paliepiukai, Meškonys, Storiai, Gireišiai – Jėkabpils, Daborkalns, Sestu-kalns, Nessaule-kalns – Tartu vecā observatorija, Simuna-Võivere.

5 dienu maršruts, apmeklējot Lietuvu, Latviju, Igauniju, Somiju: Paliepiukai, Meškonys, Storiai, Gireišiai – Jėkabpils, Daborkalns, Sestu-kalns, Nessaule-kalns – Tartu vecā observatorija, Simuna-Võivere – Oravivuori.

PUNKTU APRAKSTS STRŪVES ĢEODĒZISKĀ LOKA MARŠRUTS

1. Lietuvā:

PALIEPIUKAI. Paliepiukai Strūves ģeodēziskais punkts (*BERESNĀKI*) atrodas Paliepiukai ciemā, Viļņas apriņķī, Nemēžis novadā, aptuveni 5 km uz austrumiem no Nemēža. Ciemu ieskauj Akmenynė, Liepiškiai un Juodoji Bala meži. Punkts tika izveidots 1816.-1821. gados. Šo punktu atzīmēja un marķēja ar lauka akmeņiem, kurus savienoja kopā un ievietoja bedrē. Poļu mērniki atkārtoti iezīmēja punktu ar betona blokiem 1925.–1930. gados. Punkta monumentu atjaunoja 1992. gadā, uzstādot jaunu modernu monumentu.

Paliepiukai punktu šobrīd ar neapbruņotu aci nevar saskatīt, jo tas ir paslēpts zem metāla pārsega. To ieskauj arī balta betona žogs. Pasaules mantojuma sarakstam tas tika pievienots 2005. gada jūlijā.

Adrese – Paliepiukų ciems, Nemėža kopiena, Viļņas rajons. Koordinātas – 54.63439, 25.42909. Informācija - www.vrtic.lt

MEŠKONYS. Strūves ģeodēziskā loka punkts (*MESCHKANZI*) tika dibināts 1816.-1821. gados. To iekļāva pirmajā Lietuvas reģiona (Viļņas guberņas) triangulācijas tīklā, ko izmantoja Strūves ģeodēziskā loka mērījumos. To izveidoja Karls Teners.⁵ Šo punktu atzīmēja un marķēja ar lauka akmeņiem, kurus savienoja kopā un ievietoja bedrē. Betona blokus šī punkta marķējumu atjaunošanai 1930. gadā izmantoja poļu mērniki.

Tāpat kā daudzās citās valstīs, Lietuva pievienojās Somijas Valsts mērniecības dienesta projektam, lai noteiktu vēsturiski nozīmīgākos un ideālākos tūrisma galamērķus, un rezultātā 1994. gadā tika uzsākts darbs, kas saistīts ar Strūves ģeodēziskā loka punktu iemūžināšanu. Granīta stabs tika uzcelts

⁵UNESCO Pasaules mantojuma gadam Lietuvā veltīts video raidījumu-nodarbību cikls
<https://www.youtube.com/watch?v=5buDw6Zknss&t=1904s>

2006. gadā un iekļauts UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā. To ieskauj betona žogs, un tā tuvumā ir informācijas stends.⁶

Adrese – Meškonys, Nemenčinė kopiena, Viļņas rajons. Koordinātas – 54.931484, 25.316611.
Informācija – www.vrtic.lt

STORIAI. Senākās atsauces uz Storiāi ģeodēzisko zīmi (*STWORANZI*), kas tika novietota Storiāi kalna virsotnē (pazīstama arī kā Stulpakalnis vai Lielais kalns), datētas ar 19. gadsimta sākumu.

Punkts tika iekļauts 1816.-1821. gados. Strūves ģeodēziskā loka mērījumos izmantots pirmais Karla Tenera sastādītais Lietuvas reģiona (Viļņas guberņas) triangulācijas tīkls. 1818. gadā šo mērījumu katalogos tika atzīmētas Storiāi punkta ģeodēziskās koordinātas. Atrāšanās vieta bija noteikta pēc Parīzes meridiāna, HJ Valbeka elipsoīdā: ziemeļu platums - 55 ° 29'21,72", austrumu garums - 22 ° 49. '46,10". 1989. gadā punkta koordinātas tika pārrēķinātas, balstoties uz Lietuvas koordinātu sistēmu: ziemeļu platums 55 ° 29'19,16", austrumu garums 25 ° 08'59,73".

Ir zināms, ka ap 1938. gadu netālu no Storiāi punkta tika uzcelts 35 m augsts triangulācijas tornis, ko vietējie iedzīvotāji pazīst kā "majokas". Tornis tika uzcelts virs sākotnējās zīmes, kas 19. gadsimtā bija celta no ķieģeļiem. Torņa izveidošanu un celtniecību vadīja Lietuvas bruņoto spēku kapteinis Zigmas Staškus. Pat kalnu nosauca par Majokalnis. Punkts tika rekonstruēts 20. gadsimta vidū un kalpoja Lietuvas nacionālā triangulācijas tīkla izveidei un uzlabošanai. "Majokas" vietējie iedzīvotāji izmantoja kā skatu torni, sava veida "prieka gaismu", no kuras pavērās skaista panorāma.

Adrese – Storiāi, Anykščiai novads, Anykščiai rajons. Koordinātas – 55.47758, 25.13022. Informācija – www.anyksciuparkas.lt

GIREIŠIAI. Strūves ģeodēziskā loka punkts atrodas uz kalna gleznainajā Gireišiai ciematā, 14. kilometru attālumā no Rokiškis–Panevėžys ceļa, netālu no upes rietumu līkuma. Strūves ģeodēziskā loka punkts (*KARISCHKI*) tika dibināts 1816.-1821.gados. Mērījumus veica Karls Teners. Punkts tika iezīmēts ar koka balķi. Poļu mērnieki atkārtoti iezīmēja punktu ar betona blokiem 1925.–1930. gados. Lietuvas 1994. gada koordinātu sistēma noteica šo punktu kā vienu no nozīmīgākajām otrās klases ģeodēziskajām vietām valstī un reģionā. Kopš tā laika Panemunėlis apkārtnē tiek veikti ģeodēziskie mērījumi.

Šobrīd Gireišiai ir sakārtota atpūtas infrastruktūra, reģionālā sabiedrība pastāvīgi rīko akcijas ceļotājiem.

Adrese – Gireišiai ciems, Rokiškis rajons. Koordinātas – 55.90249, 25.43663. Informācija – www.rokiskiotic.lt .

⁶ Jūratė Sužiedelytė Visockienė, Arūnas Būga, Arimantas Stanionis, Eimuntas Kazimieras Paršeliūnas, Povilas Viskontas „UNESCO pasaulio paveldas: Struvės geodezinis lankas matavimai, analizė, išsaugojimas ir įamžinimas (Viļņas Ģedimīna Tehniskās universitātes izdevniecība Technika), 2019. lpp. 97;

2. Latvijā:

JĒKABPILS (*JACOBSTADT*). Jēkabpilī atrodas viens no UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā iekļautajiem Strūves ģeodēziskā loka punktiem.

Punkts atrodas Strūves parkā Jēkabpilī. Tā mērījumus veica no 1822. līdz 1827. gadam. Darbu vadīja Pulkovas observatorijas pirmais direktors Frīdrihs Georgs Vilhelms Strūve.

2021. gadā Strūves parkā tika veikta renovācija un labiekārtošanas darbi, tostarp tika uzstādīti jauni soliņi, apgaismojums, atkritumu urnas, pārbūvētas ietves gājējiem un rotaļu mājas, kas tika veidotas kā aizraujošas vides elements (kaleidoskops, teleskops, kompass, ūdens spēle un dažādi interesanti spoguļi).

Adrese: Strūves parks, Jēkabpils pilsēta, Jēkabpils pašvaldība, Koordinātas - 56.501024, 25.855491.
Informācija - visit.jekabpils.lv.

DABOR-KALNS. Augstākais kalns Sēlijas jeb Selonijas kalni ziemeļu galā. Absolūtais augstums 157,8 m virs jūras līmeņa.

Taborkalnā atrodas Strūves ģeodēziskā loka punkts "Dabors-kalns" un 28 m augstais Taborkalna skatu tornis. Punktu no 1825. līdz 1827. gadam uzmērīja un izveidoja izcilais ģeodēzists Karls Teners - Frīdriha Georga Vilhelma Strūves kolēģis. Punktu dabā zinātniekiem izdevās atrast 2015. gadā.

Frīdriham Georgam Vilhelmam Strūvem un Karlam Tenneram 19. gadsimtā bija jābūvē lieli koka torņi, lai veiktu ģeodēziskos mērījumus. Taborkalna skatu torņa apmeklētājiem nav jāveic mērījumi, taču viņi var piedzīvot sajūtu, kā tas ir – redzēt lielu laukumu no augšas un uzzināt, kādā veidā novērtēšanai izmantotie instrumenti bija izmantoti pirms diviem gadsimtiem Zemes izmēra un formas noteikšanai.

2021. gadā tika uzbūvēts skatu tornis no tērauda, gājēju ceļš, automašīnu stāvlaukums un koka tilts ar dekoratīvu koka žogu. Strūves ģeodēziskā loka Baltijas un Lietuvas daļu savienojuma punktā Dabora kalnā uzstādīts piemiņas akmens.

Adrese: Daborkalns, Sēlpils pagasts, Jēkabpils novads, Koordinātas - 56.584220, 25.689651.
Informācija - visit.jekabpils.lv.

SESTUKALNS (*Ziestu kalns jeb Sestu kalns*). Strūves ģeodēziskā loka mērījumu punkts "Sestukalns" (Ziestu kalns) uzmērīts 1824. gadā. Darbus vadīja FGV Strūve. Punktu 1904. gadā atjaunoja krievu militārie ģeodēzisti, kuri savienoja bijušo Strūves tīkla līniju Sestukalns-Gaiziņkalns ar jaunu pirmās kārtas triangulācijas tīkla savienojumu. Šodien ģeodēzisko mērījumu veikšanai tiek izmantotas globālās pozicionēšanas sistēmas. Punkts atrodas ceļa P79 Koknese - Ērgļi labajā pusē, 100 m no ceļa zīmes, kas norāda 31 km nobraukto attālumu, pa labi no zīmes "Strūves meridiāna loka ģeodēziskās uzmērīšanas punkts Sestukalns, pa meža ceļu apm. 300 m, kalna galā.

Strūves ģeodēziskā loka punkts Ziestu kalnā (jeb Sestu kalnā) ir viens no Latvijas teritoriālajiem Strūves punktiem, kas iekļauts arī UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā.

Atrašanās vieta: Sausnējas lauku teritorija, morēnu paugura virsotnē 216,5 m virs jūras līmeņa. Šo morēnu pauguru tagad sauc par Ziestu kalnu.

Adrese: Ziestu kalns, Sausnējas pagasts, Madonas novads, Koordinātas - 56.842236, 25.644318. Informācija - www.visitmadona.lv.

NESSAULE-KALNS Punkts atrodas Vidzemes augstienē, dabas liegumā “Nesaules kalns”. Punktu apsekojumus 1824. gadā vadīja FGV Strūve. Punkts 2017. gadā tika atzīts par valsts nozīmes industriālo pieminekli un tika iekļauts valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā.

Kā nokļūt: Maršrutā V840 Kārdzaba, Cesvaines pagastā, meklējiet attiecīgo tūristisko norādes zīmi. Nenogriezieties no ceļa 3 km līdz nākamajai zīmei. Pēc tam atstājiet savu auto ceļmalā un dodieties pārgājienā pa meža ceļu. Lai jauka atpūta! Meklējiet nākamo zīmi pēc 600 metriem pa kreisi; no šīs vietas būs jāiet 500 metrus uz augšu pa meža trasi, pirms sasniegsiet Nesaules kalna virsotni.

Nesaules kalns. Augstums: 284,2 m virs jūras līmeņa. Astotais augstākais kalns Latvijā; augstāk ir tikai Gaiziņkalns (311,94 m virs jūras līmeņa), Sirdskalns, Abrienas kalns, Ķelēnu kalns, Lielais Liepukalns, Āriņu kalns un Dzierkaļu kalns.

Adrese: Nesaules kalns, Aronas pagasts, Madonas novads, Koordinātas: 56. 9602356, 26.1848377. Informācija - www.visitmadona.lv.

3. Igaunijā:

TARTU VECĀ OBSERVATORIJA. Tartu pilsētas observatorijā atrodas vēl viens Strūves ģeodēziskā loka punkts (*DORPAT*). Tartu Universitātes Vecā observatorija tika dibināta 1810. gadā, un pēc vairākiem gadu desmitiem šeit bija atrodami šī laikmeta svarīgākie instrumenti. Observatorijas teleskopus uzstādīja astronoms profesors Frīdrihs Georgs Vilhelms fon Strūve. Šeit profesors veica visus ar loku saistītos novērojumus. Observatorijas kupola centrā tika izvēlēts punkts, kas diemžēl nesaglabājās līdz mūsdienām. Vieta tika atjaunota kopā ar Tartu observatoriju 2002. gadā, un tika uzcelts monuments ar 12 mm bronzas marķieri un grīdas uzrakstu, kas to ieskauj. Tam izmantotas FGV Strūves skices un novērojumu dati.⁷

Tartu Vecā observatorija ir UNESCO aizsargāta vieta un tā tagad ir muzejs, kurā apmeklētāji var uzzināt par astronomiju, apskatīt izstādi par Visumu, aplūkot teleskopus un uzzināt par observatorijas vēsturi.

Adrese – Upsala 8, Tartu, Igaunija. Koordinātas – 58.37885, 26.72013. Informācija - www.muuseum.ut.ee/et/tahetorn.

⁷ <http://struvearc.wikidot.com/estonia>

SIMUNA-VÕIVERE. Strūves ģeodēziskā loka punktu bāze (*KATKO-BAVOIBIFER*) ir izveidota Võivere pilsētā Veike-Mārja apriņķī, Rietumviru apgabalā, Igaunijas ziemeļaustrumos. Bāzes punkti atrodas tuvu viens otram. Bāzes garums ir 4,5 km, augstuma starpība starp sākuma un beigu punktu ir 6,3 m. Pamatnes galu Simuna punktā iezīmē 1,90 m augsts granīta monuments ar iegravētu gadskaitli - 1849.⁸

Tika uzskatīts, ka Võivere bāzes beigu punkts bija iznīcināts, taču 2001. gadā ar GPS mērījumu palīdzību tas tika atrasts uz 204×204 cm lielas kaļķakmens plāksnes, uz kuras arī atradās liels apaļš granīta akmens ar tajā izurbtu caurumu, kas iezīmēja centru. 2011. gadā Võivere centru (*WOIBIFER*) klāja stikla piramīda.⁹

Adrese (Simuna): Lai 25, Simuna, 46401 Lääne-Viru apriņķis, Igaunija. Koordinātas – 59.04841, 26.41426. Informācija – <https://muuseum.v-maarja.eu/>.

Adrese (Võivere): Võivere, 46233 Lääne-Viru apriņķis, Igaunija. Koordinātas – 59.05781, 26.33779. Informācija – +372 566 88178, voiveretulleveski@gmail.com.

4. Somijā:

ORAVIVUORI. Strūves ģeodēziskā loka (*PUOLAKKA*) punkts tika izveidots 1834. gadā Somijas centrālajā daļā, Oravivuori virsotnē. Punktu iezīmēja, izurbjot klintī caurumu. Somijā šis punkts bija viens no galvenajiem pamatpunktiem ģeodēziskā loka mērīšanai. 1930. gadā tikai 43 centimetrus no Strūves ķēdes punkta Ģeodēzijas institūts uz tās pašas klints izmērīja pirmās klases trīsstūrveida punktu. Šajā vietā tika uzbūvēts novērošanas tornis, kas tika izmantots triangulācijas mērījumiem līdz GPS parādīšanās brīdim 1980. gados.

Somijas Ģeodēziskais institūts un Somijas Valsts mērniecības dienests 1998. gadā kalna virsotnē uzcēla koka triangulācijas torni, lai saglabātu tradicionālās triangulācijas metodes. Tajā pašā kalnā no 1969. līdz 1987. gadam atradās Somijas ģeodēziskā institūta astronomiskās triangulācijas stacija. No ceļa uz staciju ved iezīmēta taka. Šajā vietā ir izvietots eksponāts, kas izskaidro loka vēsturi, kā arī sniedz detalizētus mūsdienu triangulācijas un kartēšanas paņēmienus skaidrojumus.

Adrese – Vanhanpääntie 65, 41800 Jyväskylä, Somija. Koordinātas – 61.92913, 25.52416. Informācija – www.visitjyvaskyla.fi.

⁸ Jūratė Sužiedelytė Visockienė, Arūnas Būga, Arimantas Stanionis, Eimuntas Kazimieras Paršeliūnas, Povilas Viskontas „UNESCO pasaulio paveldas: Struvės geodezinis lankas matavimai, analizė, išsaugojimas ir įamžinimas (Vilņas Gedimina Tehniskās universitātes izdevniecība Technika), 2019. lpp. 86;

⁹ <https://lt.wikipedia.org/wiki/Veiver%C4%97>

TŪRISMA KAMPAŅAS "ATKLĀJ STRŪVES ĢEODĒZISKO LOKU!" NOTEIKUMI

1. Vispārīgie noteikumi

1.1. Tūrisma kampaņa "Atklāj Strūves ģeodēzisko loku!" paredzēts apmeklēt starptautisko maršrutu, apmeklējot Strūves ģeodēziskā loka punktus, balstoties uz 19. un 20. gadsimta zinātnes sasniegumiem. Kampaņa norisināsies 4 valstīs: Lietuvā, Latvijā, Igaunijā un Somijā.

1.2. Kampaņas organizators ir Aukštaitijas aizsargājamo teritoriju direkcija.

1.3. Kampaņas periods: 01.07.2023. – 31.08.2023.g.

1.4. Šīs kampaņas dalībnieki tiek aicināti apmeklēt vismaz 2 Strūves ģeodēziskā loka punktus dažādās maršrutā iekļautajās valstīs, nofotografēties punktā un saņemt zīmogu nospiedumu norādītajās vietās.

1.5. Pirms ceļojuma dalībniekiem ir jāpārbauda informācija par pakalpojumu sniedzēju darba laikiem un pieejamību maršrutā.

2. Kampaņas mērķis

2.1. Veicināt starptautiskā tūrisma attīstību Lietuvas, Latvijas, Igaunijas un Somijas reģionos.

2.2. Popularizēt Strūves ģeodēzisko loku, rosināt zinātnes vēstures izpēti.

3. Kampaņas dalībnieki

3.1. Kampaņā var piedalīties ikviens, kas ir sasniedzis vismaz 7 gadu vecumu

3.2. Kampaņas dalībniekiem vecumā no 7-17 gadiem ceļotāja kartē jānorāda arī vecāku (aizbildņu) tālruna numurs vai e-pasta adrese, lai Kampaņas organizators varētu sazināties ar viņiem par balvas saņemšanu gadījumā, ja viņi uzvarēs.

4. Intereses punkti

4.1. Kampaņas objektus varat atrast šajā saitē un Kampaņas bukletā, noskenējot bukletā esošo QR kodu <https://www.google.com/maps/d/edit?mid=1loig9VD3ZfEpgwp464n6tIqajkrrSp0&ll=60.21409106201169%2C25.224099049999978&z=5>

5. Kampaņas noteikumi

5.1. Lai piedalītos izlozē, Kampaņas dalībniekiem līdz jābūt lapiņai/ceļotāja kartei, kuru var izņemt 6.2. punktā norādītajā iestādē:

5.2. Bukleta pēdējā lapā ir ceļotāja karte.

5.3. Kampaņas dalībniekiem, kuri vēlas piedalīties loterijā, lai laimētu balvas, jāapmeklē vismaz 2 maršrutā iekļautie Strūves ģeodēziskā loka punkti dažādās valstīs. Atrodoties punktā, ir jānofotografējas un jāpierakstās ceļotāja kartē.

5.4. Fotogrāfija ir jāuzņem Kampaņas laikā. Kampaņas zīmogu nospiedumus var iegūt, iesniedzot fotogrāfijas (tālrunī vai fotoaparātā), kurās jābūt redzamam Kampaņas dalībniekam un Kampaņas objektam.

5.5. Dalībniekam ērtā veidā jāiesniedz aizpildīta ceļotāja karte ar vismaz 2 apmeklētiem kontrolpunktiem dažādās valstīs līdz 2023.gada 17.septembrim:

- nosūtot pa e-pastu: lajutakas@saugoma.lt (ieskenēts vai skaidri nofotografēts attēls);
- atstājot zīmogu nospiedumu saņemšanās vietā (skat. 6.2. punktu).

5.6. Viens dalībnieks drīkst uzrādīt tikai vienu ceļotāja karti.

6. Kampanas gaita

6.1. Mēs aicinām jūs apmeklēt Strūves ģeodēziskā loka punktus tūrisma Kampanas laika posmā no 2023. gada 1. jūlija līdz 2023. gada 31. augustam. Tā varat kļūt par Kampanas dalībnieku, nofotografējoties norādītajos punktos (vai uzņemot selfiju) un iegūstot zīmoga nospiedumu ceļotāja kartē.

6.2. Bukletu/ceļotāja karti var saņemt jebkurā no šajā punktā norādītajām iestādēm. Zīmogi ir pieejami tikai no iestādēm, kas ir norādītas katrā attiecīgajā valstī, apmeklējot tur esošos punktus gar Strūves ģeodēzisko loku:

6.2.1. Lietuvā:

- Viļņas rajona tūrisma informācijas centrs, www.vrtic.lt

Adrese - V. Sirokomlės iela 5, LT-13260 Nemėžis.

Darba laiks: III-V – 11:00-17:00, VI-VII – 11:00-14:00.

- Aukštaitijas aizsargājamo teritoriju direkcija, Anykščiai reģionālā parka apmeklētāju centrs, www.anyksciuparkas.lt

Adrese – J. Biliūno g. 55, LT-29110 Anykščiai.

Darba laiks: aprīlī: I-IV – 8:00-17:00, V – 8:00-15:45, pusdienu pārtraukums – 12:00 – 12:45, maijā: I-IV – 8:00-17:00, V – 8:00-15:45, VI – 8:00-17:00, pusdienu pārtraukums – 12:00-12:45).

- Koku vainagu taka, www.anyksciuparkas.lt

Adrese – Dvaronių k. 5, LT-29168 Anykščiai.

Darba laiks: I-VII – 9:30-20:00.

- Rokiškis tūrisma un biznesa informācijas centrs, www.rokiskiotic.lt

Adrese – Nepriklausomybės a. 8, LT-42115 Rokiškis.

Darba laiks: IV – 8:00-17:00.

6.2.2. Latvijā:

- Jēkabpils novada Tūrisma informācijas centrs, www.visit.jekabpils.lv

Adrese – Rīgas iela 150, Jēkabpils, LV-5202.

Darba laiks: I-V – 8:30-17:00.

- Krustpils pils Apmeklētāju centrs, www.jekabpilsmuzejs.lv/lv/krustpils-pils/

Adrese – Rīgas iela 216B, Jēkabpils, LV-5202.

Darba laiks: I-V – 9:00-17:00, VI-VII – 10:00-16:00.

6.2.3. Igaunijā:

- Tartu vecā observatorija, www.muuseum.ut.ee/et/tahetorn

Adrese – Upsala 8, 51003 Tartu.

Darba laiks: aprīlī: VI – 11:00-17:00; maijā III-V – 12:00-18:00.

- Väike-Maarja muzejs, <https://muuseum.v-maarja.eu/>

Adrese – Pikk 3, Väike-Maarja, 46202 Lääne-Viru apriņķis.

Darba laiks: I-VI – 10:00-17:00.

6.2.4. Somijā:

- Jyväskylän reģiona tūrisma birojs, www.visitjyvaskyla.fi

Adrese – Asemakatu 7, 40100 Jyväskylä.

Darba laiks: no maija: I-V – 10:00-17:00.

6.3. Lai piedalītos loterijā, dalībniekam ir jāuzrāda aizpildīta ceļotāja karte vienā no 5.5. punktā norādītajiem veidiem.

6.4. Galvenās balvas ieguvēji tiks izvēlēti pēc nejaušības principa no visiem Kampanas dalībniekiem, kuri Kampanas beigās būs iesnieguši derīgās dalības kartītēs, kas atbilst 5. punktam.

6.5. Tūrisma Kampanas pēdējais posms un uzvarētāju noteikšana notiks 2023. gada septembrī.

7. Balvu fonds

7.1. Pirmie dalībnieki, kas apmeklēs Storiei Strūves ģeodēziskā loka punktu un dosies reģistrēt savu ceļotāja karti Anykščiai reģionālā parka apmeklētāju centrā (J.Biliūno g. 55, LT-29110 Anykščiai) vai Koku vainagu takā (Dvaronių k. 5, LT-29168 Anykščiai) saņems saules platmales.*

7.3. Kampanas galvenās balvas ir binokļi. Uzvarētāji tiks noteikti līdz 2023. gada 30. septembrim.

8. Uzvarētāju noteikšana:

8.1. Visi Kampanas dalībnieki, kuri iesniegs noteikumiem atbilstošas ceļotāja kartes, piedalīsies kopīgā loterijā ar iespēju laimēt galvenās balvas.

8.2. Uzvarētāji tiks noteikti 2023.gada septembrī. Precīzs datums tiks paziņots mājaslapā www.anyksciuparkas.lt un sociālajos tīklos.

8.3. Katrai balvai tiek noteikts viens saņēmējs.

8.4. Kampanas organizatori ar uzvarētājiem sazinās personīgi un saskaņo balvas saņemšanu.

8.5. Ja kādu iemeslu dēļ uzvarētājs nevar ierasties personīgi pēc balvas, viņam rakstiski jādeleģē pārstāvis.

8.6. Kampanas organizatori patur tiesības izmantot pieteiktās balvas ieguvēja balvas citai kampanai, konkursam vai citai aktivitātei, ja paziņotais uzvarētājs uz tām nepretendē līdz 2023. gada oktobra beigām.

9. Personas datu apstrāde

9.1. Kampanas laikā iegūtie personas dati tiks izmantoti projektu pārskatos un uzvarētāju noteikšanā. Pēc projekta aktivitāšu piemērotības apstiprināšanas personas dati tiek iznīcināti.

*Informējam, ka Storiei punktā, kas atrodas Struves ģeodēziskā lokā, notiek infrastruktūras ierīkošanas darbi. Tomēr tas ir atvērts apmeklētājiem. Vairāk par Storiei labiekārtošanu un pieejamību varat uzzināt Anykščiai reģionālā parka apmeklētāju centrā un Koku vainagu takā.

Šis nolikums tika sagatavots, īstenojot 2014.-2020.gada Interreg VA Latvijas-Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas projektu Nr. LLI-477 "Starptautiskā tūrisma maršruta "Strūves ģeodēziskais loks" izveide" / STRŪVE, kura mērķis ir stiprināt izglītojošā tūrisma attīstību, palielināt apmeklētāju skaitu un pagarināt viņu apmeklējuma ilgumu reģionos, nodrošinot tūrisma iespēju daudzveidību.

Šis nolikums ir sagatavots ar Eiropas Savienības finansiālo atbalstu. Kopējās projekta izmaksas ir 850,5 tūkst. EUR. Projekta līdzfinansējums no Eiropas Reģionālās attīstības fonda ir 723 tūkst. EUR.

Par šī nolikuma saturu pilnībā atbild Aukštaitija aizsargājamo teritoriju direktorāts, un tas nekādos apstākļos nav uzskatāms par Eiropas Savienības oficiālo nostāju.